

ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΟΜΒΡΙΚΟΥ¹

Τὸ Μοναστήριον τοῦ Ὁμβρικοῦ κεῖται πρὸς Μ. τοῦ χωρίου Ὁμβριακῆς τῆς ἐπαρχίας Δομοκοῦ, εἰς ἀπόστασιν 5 λεπ. τῆς ὥρας, ὑπὸ τοὺς πρόποδας βράχου, περιβαλλόμενον ὑπὸ τινων γηραλέων πρίνων καὶ δρυῶν. Ὁ ἐν τῷ μέσῳ κείμενος ναὸς εἶναι τρισυπόστατος βυζαντινοῦ ρυθμοῦ μετὰ τρούλλου τῆς τρίτης λεγομένης περιόδου καὶ χορικῶν κοιλωμάτων δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν. Εἶναι δὲ ὅλος ἐξωγραφημένος, κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν παρὰ τοῖς Βυζαντιναῖς σύστημα, ἡ δὲ διακόσμησις αὕτη τοῦ ναοῦ καίπερ οὕσα τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος εἶναι λαμπρὰ ἀπομίμησις τῆς ἀρχαίας βυζαντιακῆς τέχνης. Ὁ νάρθηξ τοῦ ναοῦ παριστᾷ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν καὶ ἄλλα τινὰ ἱστορικὰ συμβάντα ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ἐν τινι γωνίᾳ τοῦ νάρθηκος ἱστόρηται ἡ εἰκὼν τοῦ νέου κτίτορος τῆς Μονῆς ἡγουμένου Νεοφύτου, ἱερομονάχου, ἐρυθροπώγωνος, κρατοῦντος ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὴν Μονήν, ἣν προσφέρει τῷ Κυρίῳ.

Ἐν τῷ νάρθηκι ἀναγινώσκεται ἡ ἐξῆς ἑμμετρος ἐπιγραφὴ κεφαλαίοις βυζαντιακοῖς γράμμασι γεγραμμένη ἐφ' ὕγρῳ (fresco):

1. — «+ Τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Θαυμακοῦ κϋρ'. κϋρ' Ζαχαρίου ἱαμβοὶ πρὸς τὸν ναόν:

— Πάγκαλε ναέ, τίς ὁ σὸς κτίτωρ πέλει;

— Δαυίδ ὁ θύτης ἐκ κώμης Ῥοβολάρι.

Μετὰ δ' ἐκείνον Νεόφυτος, ὦ ξένε,

Ἠγουμενεύων ἱερᾶς Μονῆς ταύτης,

Καθιστόρησεν, ὡς ὀρᾷς τούτῳ κάλλει.

¹ Τῇ 4ῃ Μαΐου 1897 ἑφεδρὸς ὧν ἐπεσκέφθην τὴν Μονήν ταύτην. Τῇ ἐπιούσῃ κατὰ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ Δομοκοῦ ἐγένετο αὕτη παρανάλωμα τοῦ πυρὸς ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Πρὸς τοὺς παραγενομένους :

Ὅσοι παραγίνεσθε ἐνταῦθα ξένοι
Ἐκθειάσαντες τοῦ ναοῦ τούτου κάλλος
Εὐξασθε πρὸς Κύριον ἁμαρτημάτων
Δαυίδ, Νεοφύτου τε καὶ ἐπιλοίπων».

2. — Ἐσωθεν τοῦ ναοῦ καὶ ἄνωθεν τῆς δυτικῆς θύρας ἀναγινώσκει-
ται ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή ἐφ' ὕψω :

«**+** Ἀνιστόρηται οὗτος ὁ θειότατος καὶ περικαλλέστατος ναὸς τῆς
Ἱερᾶς καὶ σεβασμίας | Μονῆς τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου
τοῦ Μεγάλου, Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας διὰ | συνδρομῆς καὶ ἐξόδων
τοῦ πανοσιωτάτου ἀγίου καθηγουμένου τῆς αὐτῆς Μονῆς κυρίου **Νεο-
φύτου**. Ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιερωτάτου καὶ λογιωτάτου ἀγίου
Θαυμακοῦ κυρίου **Ἀθανασίου**. Ἐφημερευόντων, Γρηγορίου, Ἰακώ-
βου καὶ Θεοφάνους, τῶν ἱερομονάχων καὶ ὄντος καὶ | Δαμασκηνοῦ μονα-
χοῦ, κατὰ τὸ **ΑΩΙ**. (=1810) σωτήριον ἔτος, ἐν μηνὶ | Φεβρουαρίου
ια'. διὰ χειρῶν Γεωργίου καὶ Γεωργίου καὶ Ἰωάννου, ἐκ κώμης Μαυρελίου».

3. — Ἐπὶ εἰκόνας τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου ἐν τῷ εἰκονοστασίῳ :

« Ἠγουμενεύων Ἰάκωβος Καίτης.
Ἐφημερεύων ἱερᾶς Μονῆς ταύτης,
ὁ Αὐξέντιος ἅμα σὺν τῷ Ἀνθίμῳ,
οἷς ὁ Κύριος δώη ἀντιμισθίαν,
καὶ τὴν μετὰ ταῦτα οὐρανῶν βασιλείαν·

τῷ χιλιοστῷ ἅμα καὶ ἐπτακοσίῳ | καὶ πεντηκοστῷ ἐν μηνὶ μαίῳ | ἔγει-
ναν τάδε τὰ δεσποτικά ὦ φίλε ! »

4. — Ἐφ' ἐτέρας εἰκόνας :

«**+** Μνήσθητι, Κύριε, τῶν δούλων σου στεφανὶ καϊκμακτζί, Γεωργίῳ
Βελέκῳ καὶ τῶν γονέων αὐτῶν 1801 μαρτ. διὰ χειρὸς τοῦ Πασχάλη ἐκ
Κωνσταντινουπόλεως καὶ καμπανι . . . »

5. — Ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίου. —

« Διὰ ἐξόδων Εὐσταθίου Ζαχαροπούλου 1808 ».

6. — Ἐπὶ ἐξωφύλλου ἐνὸς ἐκκλησιαστικοῦ βιβλίου :

« 1827. Τῇ 5 Μαρτίου ἔγεινεν ἕνας σεισμὸς σφοδρὸς, ὅπου δὲν τὸν
ἐνθυμᾶται τινάς ».

7. — Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου κατωτέρω-δι' ἐτέρας χειρός :

«Τὸ παρὸν βιβλίον ὑπάρχει τοῦ ἀναγνώστου παπάζογλου διὰ χειρὸς Χριστοδούλου ἱατροῦ ἐκ πόλεως Θαυμακοῦ κατὰ τὸ 1826. τῇ 23 Ἰανουαρίου μηνός».

8. — Ἐφ' ἐτέρας εἰκόνος :

«Ἐκ Καίτης μετωκίσθην ἐνταῦθα

Ὅπως καὶ τάδε δεσποτικά τελέσω.

Σὺ δέ, φίλτατε, ἂν ἐρωτᾷς τὸν τρόπον,

Μάγνης ὑπάρχω ἐκ Δρακείας τῆς κώμης

Τοῦνομα Ἀθανάσιος ὁ Παγωνίδης.

Αὐτὸ μὲν ἔγνως τὸν τρόπον μὴ ἐρεῦνα».

9. — Ἐσωθεν τοῦ ἐξωφύλλου ἀρχαίας τινὸς «Παρακλητικῆς» εὑρη-
ται σεσημειωμένον τὸ ἐξῆς **Χρονικὸν** τοῦ Ἀθανασίου ἐπισκόπου Θαυ-
μακοῦ, διαφωτίζον ἱκανῶς τὴν ἱστορίαν τῆς ἰδρύσεως τῆς Μονῆς ταύ-
της. Τοῦτο ὡς ἀνέκδοτον δημοσιεύομεν ὧδε ἀντιγράφαντες ἐκ τοῦ
Πρωτοτύπου :

«Χρονικὸν

τῆς Μονῆς Ἀγίου Ἀθανασίου

τοῦ Ὀμβρικοῦ.

Ἐδῶ ἀνασηκόνομεν ἀπὸ τὸν παλαιὸν κόνδηκα τοῦ μοναστηρίου
περὶ τῆς κτίσεως αὐτοῦ, ὅτε δῆλα δὴ ἐκτίσθη καὶ ἰδρύθη ἡ περιώνυμος
Μονὴ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, τοῦ Ὀμβρι-
κοῦ ἐπιλεγομένη. Ἡ γοῦν μονὴ σκήτη πρότερον ὑπάρχουσα ἐπ' ὀνόματι
τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἐκτίσθη βραδύτερον ὑπὸ τινος μοναχοῦ μετεωρί-
του, ἀσκητοῦ, Ἀθανασίου ὀνόματι, ὅστις ἐν ἔτει $\overline{\alpha\phi\epsilon\epsilon}$ (1565) ἀφίκετο
ἐνταῦθα καὶ μετὰ ε'. ἀδελφῶν ἰδρυσε τὴν μονὴν ταύτην εἰς κάλλος καὶ
ὕψος ἐξαίσιον τῇ βοηθείᾳ καὶ συνδρομῇ τοῦ ἐπισκόπου Θαυμακοῦ κῦρ
Γερμανοῦ καὶ τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν. Ἀφοῦ γοῦν ἐπεραιώθη ἡ θεία
αὕτη μονὴ καὶ εἰς τὸ ἐμπρέπον αὐτῇ κάλλος ἀνήχθη, ἱστορίσθη τε καὶ
ἐπλουτίσθη διὰ κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων πολλῶν, πρῶτος μὲν αὐτῆς
ἡγούμενος κατεστάθη ὁ ἰδρυτὴς αὐτῆς Ἀθανάσιος, ὅστις ἡγουμενεύσας
χρόνους κε' τὸ κοινὸν χρῆος ἐξεπλήρωσε· δεύτερος δὲ μετ' αὐτὸν ἡγού-
μενος γενόμενος Καλλίστρατος ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἀδελφῶν ἐπηύξησε
τὴν μονὴν καὶ ἀνήγειρε τὰς πρὸς τὸν βράχον κέλλας καὶ τὴν δεξαμενὴν.

Τούτου συνεργὸς ἐγένετο καὶ ὁ κατὰ τοὺς τότε χρόνους θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Θαυμακοῦ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θείου ἔργου. Ἐν τῷ μεταξύ ἡ θεία Μονὴ ἐπρόκοπτε καὶ εὐημέρει, ὥς περ ναῦς οὐριοδρομοῦσα πρὸς σωτηρίας λιμένα, μέχρις οὗ ἐν ἔτει αχιθ' (=1619) ὁ τότε θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Θαυμακοῦ κύρ Ἰάκωβος ἡβουλήθη ἐπενεγκεῖν βελτιώσεις τινὰς εἰς τὴν μονήν. Καὶ πρῶτον μὲν καθήρεσε τὸν ἡγούμενον Παγκράτιον καὶ ἀντ' αὐτοῦ τὸν ἐνάρετον ἡγούμενον Σωφρόνιον ἐτίμησε τῷ τῆς ἡγουμενίας ἀξιώματι. Εἴτ' οὖν ἐπεχείρησεν ἵνα ἀγοράσῃ τὸ μετόχιον τὸν ἅγιον Γεώργιον. Καὶ εἰς τὴν Γοῦραν ὁσπήτιον ἡγόρασεν, ὥσπερ μετόχιον τῶν πατέρων καὶ ἀμπέλιον ἐφύτευσε. Χρόνοις δ' ὕστερον, κοιμηθέντος ἐν Κυρίῳ τοῦ καλοῦ τούτου ποιμενάρχου, ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον ὁ θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος ος, ὅστις καθαιρέσας τὸν Σωφρόνιον, ἐπανάφερε τὸν Παγκράτιον. Οὗτος πάντα τὰ τῆς μονῆς ἀσώτως διέφθειρε καὶ εἰς πολὺ χρέος ἤγαγεν αὐτήν, μεταβαλὼν τὴν κοινοβιακὴν πρότερον ὑπάρχουσαν τάξιν εἰς ἰδιόρρυθμον· ἀλλ' οἱ ἀδελφοὶ ἐξαναστάντες ὁμοφώνως μόλις γοῦν καὶ μετὰ πολλῶν δακρύων καθικετεύσαντες καὶ πείσαντες τὸν ἐπίσκοπον, κατῴρθωσαν ὥστε, οὗτος μὲν πάλιν καθήρεθῃ τῆς ἡγουμενίας, ἀντ' αὐτοῦ δὲ κατέστησεν ἡγούμενον τῆς μονῆς τὸν ἐν ἱερομονάχαις ὁσιώτατον κύρ Δομέτιον. Οὗτος ἐπηύξησε τὰ κτήματα καὶ ὑποστατικά τῆς μονῆς καὶ ἔκτισε τὸ ἀχούριον καὶ ἄλλας τινὰς ἐπιδιορθώσεις ἐποίησε μέχρι τοῦ αψη' ἔτους. Τότε γοῦν ἀπετεφρώθη ἡ μονὴ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως ἡμῶν ἄλλοφύλων, καὶ οἱ πατέρες διεσκορπίσθησαν εἰς τὰ ὄρη. Χρόνοις δὲ ὕστερον συνελθόντες ἀνήγειραν τὰ δωμάτια καὶ ἐπεσκεύασαν τὴν μονήν καθ' ὁλοκληρίαν.

Ἡκμαζε δὲ καὶ ἐβελτιοῦτο ἡ μονὴ μέχρι τοῦ αψν' (1750), ὅτε ὁ καθηγούμενος κύρ Δαυὶδ ἐπανήγαγεν αὐτήν εἰς τὴν ἀρχαίαν θέσιν αὐτῆς, ἐπιχειρήσας γενικὰς ἐπισκευὰς καὶ μεταρρυθμίσεις. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἐμπρησμοῦ αὐτῆς μέχρι τῆς ἡγουμενίας τοῦ Δαυὶδ ἐπέρασαν χρόνοι λ' (30) καὶ ἡγούμενοι ἐγένοντο ε' (5). Ἀπὸ δὲ τούτου μέχρι νῦν ἡγούμενοι γ' (3).

Ταῦτα ὡς ἐν συνόψει συντεθέντα περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ καταστάσεως τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας Μονῆς τοῦ ἐν ἀγίοις Πα(τρὸς) ἡμῶν Ἀθανασίου, τοῦ Ὁμβρικοῦ, παρεδόθησαν εἰς τὸ διηνεκές μνημόσυνον αὐτῆς. Ὅς δ' ἂν ἀφέλῃ ἢ περικόψῃ τὸ φύλλον τοῦτο ἐχέτω τὰς ἀρχὰς τῶν τιη'. (318) θεοφόρων πων' (πατέρων) τῶν ἐν Νικαίᾳ.

† Ὁ Θαυμακοῦ Ἀθανάσιος.

Τοιοῦτο τὸ χρονικὸν τῆς μονῆς τοῦ Ὀμβρικοῦ (Ὀμβριακῆς) ἱκανῶς διαφωτίζειν ἡμᾶς περὶ τῆς ἰδρύσεως καὶ ἀναπτύξεως αὐτῆς.

Παρακατιόντες δημοσιεύομεν χρονικὰ τινὰ σημειώματα ἀντιγραφέντα ἐξ ἐκκλησιαστικῶν ἀρχαίων βιβλίων τοῦ μικροῦ χωρίου *Παλαιὰ - Παναγιά*, τῆς ἐπαρχίας Δομοκοῦ, κείμενον παρὰ τὴν Β. δυτικὴν ὄχθην τῆς Ξυνιάδος Λίμνης, ὅπερ ἐπίσης τὴν ἐπιούσαν τῆς μάχης τοῦ Δομοκοῦ ἀπετεφρώθη ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Παλαιὰ - Παναγιά.

Τὸ χωρίον τοῦτο κεῖται παρὰ τὴν ΒΔ ὄχθην τῆς λίμνης Ξυνιάδος. Πάλαι μὲν ἤκμαζεν, ἤδη δὲ καταρρέει καὶ ἐξαφανίζεται ὁσημέραι οἰκούμενον ὑπὸ 10—15 οἰκογενειῶν ἀποζωσῶν ἐκ τῆς ἀλειίας καὶ κτηνοτροφίας. Ἔχει ναὸν φερώνυμον κτίσμα τοῦ 15' αἰῶνος, πολλάκις ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀποτεφρωθέντα καὶ μίαν ἀρχαίαν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου. Οἱ τοῖχοι τοῦ ναοῦ ἔχουσιν ὠραίας τοιχογραφίας ἀγίων, ὧν τὰ χρώματα παρὰ τὰς πολλὰς πυρπολήσεις καὶ ἐπηρείας τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν ἐλάχιστα ἐβλάβησαν. Ἐν τισιν ἐκκλησιαστικοῖς βιβλίοις ἐν τοῖς ἐξωφύλλοις ἀναγινώσκονται χρονικὰ τινὰ σημειώματα τοῦ παρόντος αἰῶνος. Ὁ ναὸς τῇ 6ῃ Μαΐου 1897 ἀπετεφρώθη ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς βιβλίοις τοῦ ναοῦ ἀνεγινώσκοντο ταῦτα :

« + Εἰς τοὺς 1821 μαΐου 5 ἑσπέρας σημειόνω ταῖς ἀκαταστασίαις τοῦ νῦν καιροῦ ποῦ αἰχμηλωτίσθη τοῦ Ζητουνίου τὰ χωρὰ καὶ τὰ ἔκαψαν, ἕως τὴν σήμερον τοῦτο ἔγινε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τί μέλλει γενέσθαι οὐ γινώσκω ».

« Εἰς τοὺς 1810 Φεβρουαρίου α'. ἕως τὴν σήμερον ὅπου γράφω, χημόνας δὲν ἔγινε ὅμως ἥτων ἀκρήθη μεγάλη σίτω ἐντέφθεν. Γεώργιος ἱερεὺς ἐκ κόμης Ἀγράφων χωρὴν Πάπα ἠπάρχω ».

— « Ἦδοῦ, Θεοῦ βοηθοῦντος, ἐπεράσαμεν τὴν ἀγίαν καὶ μεγάλην τεσσαρακοστὴν εἰς ἐτούτων τὸν καιρῶν ἔγινε καὶ ἡ μεγάλη ἀκρήθη τὸ Λουτζέκι τὸ σιτάρι πῆγε ὀκτῶ (8) γρόσια ἕως τὴν σήμερον ὅπου γράφω καὶ ἕως τὸν καιρὸν οὐδεὶς τὸ γινώσκει, ποῦ μέλει σταθὴ ἐτρόμαξε ὁ κόσμος λήπη καὶ φτώχεια καὶ κλαυθμὸς ἦτουν εἰς τὴν πτόχην τοῦ νῆν καιροῦ. Παπᾶ - Γεώργιος ἐκ κόμης Ἀγράφων χωρίον Πάπα γράφω. 1820 γέγραπται ».

— « Εἰς τοὺς 1821 ἀπριλίου 8 μεγάλη Παρασκευὴ τὸ γεῦμα γράφω

ἔγνην μὴ ἀκαταστασία κατὰ τὴν Λεβαδίαν καὶ ἔκοψαν τοὺς Τούρκους καὶ ἔκαψαν τὰ χωριά τους καὶ ἤλθαν ἕως τὴν Ἀλαμάναν ἐκεῖνο τὸ ἀσκέρι καὶ δὲν τοὺς εἰξεύβραμε ὅς πόση ἦτουν καὶ ἡ τουρκιὰ τουτουνοῦ τοῦ μέρους ἤθελε βάλουν σπαθὴ εἰς τοὺς ῥωμέους καὶ εἶχαμε φόβον μέγαν ἕως τὴν σήμερον ὅπου γράφω».

— «Θήμῃσι γράφομε. 1818 Σεπτεμβρίου ἐπήραμεν ἐφημερίαν ἐδῶ εἰς τὴν Παναγίαν καὶ ἐμήναμεν ἕως τὸν ἀπερασμένον χρόνον. Ταῦτα μὲν γέγραπται διὰ ἐνθήμῃσιν τῶν μεταγενεστέρων καὶ ἐτούτην τὴν Χρο-
νιὰν ἐφύγαμε καὶ οἱ δὴώ ἱερεῖς ἀπὸ τὴν Παναγίαν Παπᾶ-Γεωργάκης ἀπαράθη εἰς Βελησιώτες καὶ τὸ χωριζὼ ἔμηνε χωρὶς ἱερέα. Παπᾶ-
Ἀντώνιος γράφω. Γιάννις παρὼν. Ἡ μὲν χεὶρ διαλέλυται ἐν τάφῳ, ἡ δὲ γραφὴ μένει αἰῶνας».

— «Ἐνθὺμῃσις 1846 ἐδῶ φανερόνω τὸν καιρὸν πότε μπήκε ἐπίτρο-
πος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου εἰς τοὺς
1846 καὶ 1847 ἔβγαλαν τὸν ἡγούμενον Ἰάκωβον καὶ ὕστερα ἔβγαλαν
τὸν Παπᾶ-Δημήτριον ἡγούμενον καὶ ἔκαμεν αὐτὸς ἡγούμενος ἡμέραις».

Ἀμνυρός.

Ν. Ι. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ
